

abstrakt / pl
„Analogia wojny – subiektywna
analiza porównawcza”.
Seria podwójnych plakatów.

Piotr Pietrzak

Głównym założeniem projektu dyplomowego, który jest częścią rozprawy doktorskiej, jest stworzenie kroju pisma opartego na minuskule karolińskiej oraz subiektywne ilustracje i plakaty porównawcze. Zbadanie relacji między znakiem a komunikacją międzyludzką.

Konwencja semiotyczna alfabetu łacińskiego nadała całemu projektowi znaczenie badań, dociekań oraz przemyśleń. W jaki sposób komunikacja poprzez literę nadała światu charakter przekazywania informacji tych sacrum oraz profanum. Głównym założeniem stworzenia minuskuły karolińskiej było,

tworzenie tekstów sakralnych jednak z czasem „karolina”, stała się pismem urzędowym – które miało jednoczyć, spajać społeczeństwo. Myśl ta była elementem fundamentalnym, jak się okazuje, dzięki której powstała niniejsza rozprawa doktorska. Jak wiadomo, alfabet łaciński składa się z 26 znaków systemowych – jednak każdy język wyróżnia inna werbalizacja tych składowych, dlatego np., w języku polskim wyróżniamy 9 znaków diakrytycznych. Każdy z tych glifów odpowiada za swoistą spójność językową oraz przynależność narodową. Natomiast, jak do tego doszło? Jakie były początki poszczególnych wersalików i minuskul karoliny? Okazuje się, że za całością systemu, którym dziś się posługujemy stoi Karol Wielki – nietuzinkowa to postać, a wręcz, jak niektórzy; sądzili mecenas sztuki, którego kościół wyniósł na ołtarze. To właśnie próba zjednoczenia przez Karola Wielkiego kontynentu europejskiego nadała nam taki a nie inny system wizualny znaków, którymi się posługujemy do dziś. Każdy Europejczyk, osoba posługująca się alfabetem łacińskim, zna poszczególne glify i utożsamia je jako „A”/„a”, „B”/„b”, etc. I to nieoceniona zasługa Karola Wielkiego,

który założył szkołę pałacową w Akwizgranie i zlecił zaprojektowanie uniwersalnego kroju pisma. Krój ten stanie się między innymi formą komunikacji na podbitych, zjednoczonych terenach.

Dlatego postanowiłem w moich badaniach i elementach wizualnych odtworzyć, wykonać (revivals), VIII-wiecznego pisma humanistycznego – minuskuły karolińskiej, dokładniej pisma stworzonego przez angielskiego humanistę Alkuin’a przy współpracy ze szkołą pałacową Karola Wielkiego. Alkuin był wybitnym zwolennikiem kultury antycznej, filozofem, pedagogiem, teologiem i teoretykiem muzyki, uczonym mnichem anglosaskim.

Oczywiście proces dopracowania czytelności, formy oraz łatwości pisania przez skrybów trwał i zmieniał się na przestrzeni lat. Niemniej jednak można stwierdzić, że „karolina” jest pijarem współczesnej typografii, charakteru, wyglądu oraz czytelności – jak i konstrukcji litery, którą dzisiaj śmiało tysiące projektantów z całego świata

projektują i wypuszczają jako rodzina krojów pism. Każda litera i znak, występujące w alfabecie, zostały najpierw napisane przez mnie patykiem lipowym o szerokości jednocentymetrowej stalówki. Inspiracją i wzorcem minuskuły karolińskiej był dla mnie dokument „Sakramentarza tynieckiego”, powstały najprawdopodobniej na początku XI wieku w diecezji kolońskiej, jednak data sakramentarza nie jest do końca znana. Wyjątkową trudność w budowie konstrukcji alfabetu sprawiły mi glify, które nie występują w sakramentarzu albo, jak już, są mało czytelne. Była to między innymi majuskuła „A”. Dużym wyzwaniem było również stworzenie na wzór minuskuły karolińskiej znaków diakrytycznych majuskuły i minuskuły oraz znaków specjalnych i cyfr. Podczas tworzenia kroju pisma chciałem zachować charakter pisma odręcznego, czasami bardzo eklektycznego w budowie konstrukcji litery. Dlatego szerokość poszczególnych glifów i tym samym słów, zdań różni się od siebie w wierszach i szpaltach.

Do zjednoczenia Europy dochodziło bardzo brutalnie – narzucanie chrześcijaństwa na Starym

Kontynencie nie było łatwe. Liczne działania zbrojne, jakie toczyły się pomiędzy plemionami, nadały znaczeniu niniejszemu projektowi. I tutaj kluczową rolę dla całego projektu doktorskiego odegrało wprowadzenie pisma przez Karola Wielkiego. Oprócz próby zjednywania poszczególnych terenów Europy wprowadzał on obowiązkową edukację oraz naukę pisma przy szkołach kościelnych – (choć sam nie umiał pisać) wypracowanego przez jego szkołę pałacową. Pismo to miało na celu zjednoczenie Europy – jako pismo urzędowe stało się humanistycznym narzędziem do komunikacji oraz wzajemnego zrozumienia. Wraz z powiększaniem imperium pojawiły się trudności z wprowadzaniem pisma, szczególnie na terenach pogańskich. Wiązało się to z licznymi konfliktami zbrojnymi na często mało zorganizowane i wykształcone osady, tereny. Można więc rzec, że minuskuła karolińska jest pismem naznaczonym w pewnym sensie na nowatorskie rozwiązania oraz, sposobem na budowę zjednoczonego imperium, które dziś śmiało możemy nazywać Europą.

To, czego jesteśmy świadkami dziś podkreśla

kontrast pomiędzy założeniami powstania pisma, a rzeczywistością – tego że, pomimo narzędzia komunikacji ludzie poróżniają się. Wojna niesie za sobą dużo negatywnych cech, odczuć, myśli. W niniejszej rozprawie doktorskiej powstały serie edytorskich odpowiedzi porównawczych z historii świata – od założenia szkoły pałacowej Karola Wielkiego do współczesnych wydarzeń, tych pozytywnych i negatywnych. Moim założeniem i teorią, jaką przyjąłem podczas kreacji projektu, była analiza porównawcza, w której pokazuje negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania ludzi na świecie od początku wprowadzenia minuskuły karolińskiej. Mimo tego, że pismo stworzone przez szkołę pałacową Karola Wielkiego miało łączyć ludzi, to nasza historia zna makabryczne w skutkach wydarzenia, wywołane różnymi poróżnieniami: etnicznymi, światopoglądowymi, religijnymi. Plakaty oraz dokumentacja w formie kolażu są bardzo subiektywną odpowiedzią na wydarzenia historyczne, w których wizualnie odpowiadam na hasło analogii wojny. Wykorzystuje do tego medium plakatu, ponieważ jest to technika najbliższa mojemu

wyrazowi artystycznemu. Plakaty, w których łączę subiektywną ilustrację z wydarzeniami na świecie, można uznać za pozytywne w moim odczuciu – stoją w opozycji do achromatycznych kolaży, które potęgują zbrodnie jako dokument z epoki. W kreacji artystycznej uwzględniam prawą stronę jako pozytywną i lewą jako tę negatywną. Do pozytywnych wydarzeń wykorzystuję zaprojektowaną przeze mnie minuskułę karolińską którą traktuję jako pozytywny symbol zrozumienia i pozytywnej konwencji wizualnej. Tak ukształtowana forma edytorska kontrastuje ze sobą, tworząc poniekąd dialog o tym, że mimo pięknych i szlachetnych rzeczy, które człowiek stworzył, potrafi również niszczyć i zabijać.

Praca ta ma wzbudzać u odbiorcy głęboką refleksję oraz dążenie do tak ubłaganego przez większość ludzi pokoju oraz szacunku i zrozumienia dla drugiego człowieka.

